

LUNDS UNIVERSITET
Ekonomihögskolan

FEK K01
Kandidatuppsats
VT09

Public Social Responsibility

- En studie om Malmö stads Corporate Social
Responsibility

Handledare: Gösta Wijk

Johan Norell
Jennifer Friberg

Sammanfattning

Examensarbetets titel: Public Social Responsibility -En studie om Malmö stads Corporate Social Responsibility

Seminariedatum: 090603.

Ämne/kurs: FEKK01, Examensarbete kandidatnivå, 15 ECTS.

Författare: Jennifer Friberg & Johan Norell

Handledare: Gösta Wijk

Nyckelord: Fairtrade, CSR, Stakeholder, Offentlig sektor, Malmö stad, PSR.

Syfte: Syftet i denna uppsats är att undersöka CSR-begreppets applicerbarhet på offentlig sektor. Syftet konkretiseras gentemot Malmö stads Fairtrade City certifiering. Malmö stad ska som fall lyfta de möjligheter och problem som uppstår när klassisk företagsekonomisk begreppsapparat överförs till en ny kontext – det offentliga.

Metod: Uppsatsen är en kvalitativ fallstudie. För att fånga uppsatsen frågeställning används en deduktiv ansats. Uppsatsens resultat har en icke generaliserande ambition.

Teoretiska perspektiv: Den teoretiska referensramen i denna uppsats består utav en samskrivning mellan Archie Carrolls CSR-pyramid och Edward Freemans stakeholdermodell.

Empiri: Empirin består av de vid tidpunkten utkomna årsredovisningar från Malmö stad Fairtrade City till organisationen Fairtrade (rättvisemärkt). Materialet kompletteras av Malmö Fairtrade Citys, 2009 års verksamhetsplan.

Resultat: Analysen påvisar att CSR-begreppet inte är poängfullt att applicera på Malmö stad Fairtrade City arbete. Uppsatsen avslutas med en diskussion där ett förslag på ett nytt begrepp – Public Social Responsibility - presenteras för att förklara Malmö stads Fairtrade City certifiering och inbjuder till vidare forskning inom ämnet.

Abstract

Title: Public Social Responsibility –A study of Malmö City Corporate Social Responsibility

Seminar date: 090603.

Course: FEKK01, Degree Project Undergraduate level, Business Administration,
Undergraduate level, 15 ECTS.

Authors: Jennifer Friberg & Johan Norell.

Advisor: Gösta Wijk.

Key words: Fairtrade, CSR, Stakeholder, Public Sector, Malmö City, PSR.

Purpose: The purpose of this thesis is to see if CSR principles are applicable to the public sector. This inquiry is compared to Malmö City's certificate as a Fairtrade City. Malmö City as a case study gives insight into the possibilities and problems that arise when classic business economic terms are transferred to a new context - the public sector.

Methodology: The thesis is a qualitative study with a deductive approach. The study has no ambition to generalize.

Theoretical foundation: The study has two theoretical foundations, Archie Carrolls CSR-Pyramid and Edward Freeman's stakeholder theory.

Empirical work: The empirical material consists of the annual official report from Malmö Fairtrade City to the Fairtrade organization. The material is complemented with Malmö Fairtrade city's operational plan 2009.

Conclusions: The study shows the complicatedness of applying the CSR concept to the activities in Malmö Fairtrade City. The study winds up with a proposal of a new concept that explain the activities in Malmö Fairtrade City.

Innehållsförteckning

1	Inledning	7
1.1	Syfte och frågeställning	7
1.2	Fairtrade.....	8
1.2.1	Fairtrade organisationen.....	8
1.2.2	Fairtrade City	9
1.3	Avgränsning.....	11
1.4	Disposition.....	12
2	Research design	13
2.1	Avvägningar	13
3	Teoretisk referensram	16
3.1	CSR.....	16
3.2	CSR pyramiden.....	17
3.3	Ansvar inför vem?	18
4	Malmö stad - en Fairtrade City	21
4.1	Malmö stads Fairtrade City-aktiviteter.....	21
	Fig. 3. <i>Malmö Stads stakeholder i projektet Malmö Fairtrade City</i>	22
4.1.1	Politiker.....	22
4.1.2	Brukare.....	23
4.1.3	Medborgare	23
4.1.4	Anställda	24
4.1.5	Leverantörer	25
4.1.6	Fairtrade	25
4.1.7	NGO.....	26
4.1.8	Stat	26
4.1.9	Media	27
4.1.10	Andra.....	27
4.1.11	Näringsliv	27
4.1.12	Samverkan mellan stakeholders.....	27
4.2	Är Malmö Fairtrade City, CSR?.....	29
4.3	Problematik.....	32
5	Resultat	35
6	Diskussion	37
6.1	Public Social Responsibility.....	38

7	Sammanfattning	42
8	Källförteckning	43
8.1	Elektroniska källor.....	44

1 Inledning

“There is one and only one social responsibility of business – to use its resources and engage in activities designed to increase its profits so long as it stays within the rules of the game, which is to say, engages in open and free competition without deception or fraud.”

(Friedman 1970)

Citatet härstammar från Milton Friedman uppmärksammade artikel *The Social Responsibility of Business Is to Increase its Profits*. Artikelns ambition är att lyfta fram företags ansvarsdimension eller just avsaknaden av den. Friedman argumenterar i artikeln för att företag inte har ansvar utöver säkrandet av sin överlevnad, det vill säga skapa ekonomisk vinst. Friedmans synsätt på företagande har mötts av kritiker som hävdar att företag har ett samhällsligt ansvar utöver strävandet av ekonomisk vinst. Under det senaste decenniet har det uppstått en trend, för konsumtion och produktion med hänsyn till ett socialt och miljömässigt ansvarstagande (Albareda et. al. 2007:391f). Trenden återspeglas i såväl privata som offentliga aktörers agerande och samlas under begreppet Corporate Social Responsibility, CSR.

1.1 Syfte och frågeställning

Denna uppsats har som ambition att undersöka hur ett agerande som inom privat sektor kan kopplas till CSR-begreppet, kan förstås i en annan kontext: det offentliga. Uppsatsens syfte är att undersöka CSR-begreppets applicerbarhet på offentlig sektor. För att möjliggöra en undersökning ska Malmö stads¹ Fairtrade City-certifiering verka som undersökningsfall. Malmö stad skall föra till ytan de möjligheter och problem som uppkommer när CSR-begreppet möter offentlig sektor. Syftet konkretiseras genom följande frågeställning:

- I vilken mån kan CSR-begreppet appliceras på Malmö stads Fairtrade City-arbete?

¹ Malmö stad är den term som används för att åsyfta Malmö kommun.

1.2 Fairtrade

Att undersöka CSR-begreppets applicerbarhet på offentlig sektor genom fallet Malmö stads Fairtrade-certifiering kräver kunskap om Fairtrade och om vad själva certifieringen implicerar. Denna bakgrundsinformation ska i detta avsnitt presenteras.

1.2.1 Fairtrade organisationen

“Fairtrade is a trading partnership, based on dialogue, transparency and respect, that seeks greater equity in international trade.”

(Castalado et. al. 2008:4)

Fairtrade är en organisation som i Sverige är Rättvisemärkt AB. Fairtrade har sina rötter i den internationella paraplyorganisationen Fairtrade Labelling Organizations International, FLO. FLO grundades 1997 och vill genom att certifiera produkter säkerställa att producenternas ekonomiska villkor förbättras (Hansson 2008:12). FLO har som ambition att skapa ett internationellt varumärke, Fairtrade, för att sända ut ett entydigt upplysande budskap till konsumenterna (Micheletti 2003:96). De produkter som märks med Fairtrade-loggan förmedlar att konsumenten i sin konsumtion förbättrar villkoren för odlare och anställda i utvecklingsländer. Produktcertifieringen är frivillig men skall kunna uppvisa överrensstämmelse med Fairtrade-organisationens fem kriterier för certifiering som tar sitt avstamp i ett socialt och miljömässigt ansvarstagande (Castalado et. al. 2008:4). De fem kriterier presenteras nedan:

- Odlare och anställda får förbättrade ekonomiska villkor.
- Barnarbete och diskriminering motverkas.
- Demokratin och organisationsrätten främjas.
- Lokalsamhället utvecklas socialt och ekonomiskt.
- Miljöhänsyn och ekologisk produktion främjas.

Källa: (<http://www.rattvisemarkt.se/cldoc/18.htm>)

FLO och i förlängningen Fairtrade vill genom certifieringen utveckla demokratin, organisationsrätt och miljöhänsyn i produkternas ursprungsland. Detta ska ske och sker

genom utveckling av skolväsendet, bostäder, hälsovård och jordbruk. (<http://www.rattvisemarkt.se/cldoc/593.htm#>). Under det första året av det nya millenniet vidareutvecklades Fairtrade-konceptet från att endast certifiera produkter, till att även omfatta städer.

1.2.2 Fairtrade City

Fairtrade City är en diplomering för städer som på frivillig basis engagerar sig för etisk konsumtion. Konceptet uppmuntrar individer, företag, organisationer och kommuner för att de i sina dagliga verksamheter ska konsumera etiskt och skapa förutsättning för etisk konsumtion (Hansson 2008:15f). Idag finns det över 20 stycken diplomerade städer i Sverige som årligen utvärderas för att bibehålla sin diplomering (www.rattvisemarkt.se/cldoc/409.htm). I praktiken innebär det att kommunen som certifierats uppfyller 6 kriterier vilka presenteras nedan².

1. Kommunens ansvar

- Kommunen ska kunna erbjuda Rättvisemärkt-produkter eller motsvarande³ inom kommunens avtal för så många livsmedelsprodukter som möjligt. Exempelvis frukter, te, kaffe och socker.
- Kommunfullmäktige alternativt kommunstyrelsen beslutar att se över hur kommunen kan ta ytterligare steg för att agera som en etisk konsument i alla sina inköp.
- Stadshuset eller motsvarande funktion ska konsumera Rättvisemärkt-produkter eller motsvarande.
- Kommunen ska anta en målsättning för den offentliga etiska konsumtionen.

2. En styrgrupp för arbetet

- En lokal styrgrupp tillsätts för att säkerställa fortsatt stöd för att uppnå Fairtrade City-status och för att kontrollera att kriterierna efterlevs. Rapportering årligen till Föreningen för Rättvisemärkt är obligatorisk

² Presentationen av Fairtrade City kriterierna är ett referat från www.rattvisemarkt.se/cldoc/407.htm.

Presentationen lyfter endast upp kriterier som är i enlighet med en stad av Malmös befolkningsstorlek.

³ Produkter som enligt kontroll har producerats i enlighet med ILO:s (FN:s fackorgan för sysselsättnings- och arbetslivsfrågor) åtta grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet. Rättvisemärkt är ett certifieringsmärke som utgör ett bevismedel för att varorna framsänts på ett sätt som är förenligt med dess ILO-konventioner.

- Styrgruppen bör spegla en samhällelig mångfald med representanter från t.ex. ideell sektor, företag, politiker och kommunala tjänstemän.
- En kontaktperson utnämns som svarar för primär kontakt med Rättvisemärkt.

3. Utbud i butik

- Ett utbud (se nedan) av Rättvisemärktprodukter eller motsvarande ska finnas tillgängligt för konsumenter i livsmedelsaffärer och på kaféer, restauranger och hotell. Dessa produkter ska skyltas med informationsmaterial kring etisk konsumtion i möjligaste mån. Det ska vara lätt för konsumenter att hitta etiska produkter i sin vardag.

Kommun med befolkning över 100 000:

Ett utbud totalt av minst 80 Rättvisemärkta produkter eller motsvarande fördelat i minst 8 dagligvarubutiker, minst 8 kaféer, restauranger eller hotell som serverar Rättvisemärkt eller motsvarande kaffe

4. Företag och organisationers konsum av etiskt märka produkter

- Ett visst antal, enligt nedan, lokala arbetsplatser, organisationer, fackförbund och kyrkor ska använda sig av Rättvisemärkt eller motsvarande, t ex. kaffe eller te och visa detta genom informationsmaterial eller på arbetsplatsens hemsida.

Kommun med befolkning över 100 000:

Minst 50 arbetsplatser ska konsumera minst en Rättvisemärkt eller motsvarande produkt samt 10 utav dessa ska minst ha två produkter

5. Ett lokalt informationsarbete

- Styrgruppen arbetar aktivt för att sprida information kring etisk konsumtion
- Informationsinsatser av någon form ska anordnas som ökar den lokala kunskapen kring etisk konsumtion
- Styrgruppen ska formulera en målsättning för minst fyra informationsaktiviteter som ska genomföras fram till nästa års rapportering.

6. Krav på kontinuerlig förbättring

- Krav finns om kontinuerlig förbättring/utveckling om status som Fairtrade City skall kvarstå. För att behålla sin status krävs att styrgruppen påvisar att inköp av Rättvisemärkt-produkter eller motsvarande inom den offentliga sektorn ökar årligen samt att informationsarbetet utvecklats under året.

Obligatoriska krav:

1. Årlig ökning av den offentliga konsumtionen av Rättvisemärktprodukter eller motsvarande. (När inköp av Rättvisemärkt eller motsvarande uppnår 50 procent inom en produktkategori är detta ett frivilligt åtagande.)
2. Utveckling av informationsarbetet för att öka medvetenheten och kunskaperna kring etisk konsumtion. Varje år ska styrgruppen formulera en målsättning för minst fyra aktiviteter som ska genomföras fram tills nästa utvärdering.

1.3 Avgränsning

Att fånga ett fenomen alla dimensioner är en övermäktig uppgift. Uppgiften kan även hävdas vara praktiskt ogenomförbart och resultera i en reducering som istället för att fånga fenomenet snarare förvränger det till oigenkännlighet. För att göra uppgiften överskådlig och hanterbar krävs att uppgiften avgränsas. Det avgränsade fenomenet kommer i denna uppsats betraktas som en representation som inte är en generalisering men likväl genererar kunskap om just densamma. För uppsatsen innebär avgränsningen att fallet för undersökningen är Malmö stads Fairtrade City-certifiering (för motivering av undersökningsobjekt se avsnitt 2.1 *Avvägningar*). Övriga avgränsningar görs kontinuerligt i texten för att fånga och motivera dem i sin kontext.

1.4 Disposition

Kapitel 1 Inledning: I kapitlet presenteras uppsatsen syfte, frågeställning och avgränsning. Kapitlet erbjuder även läsaren en introducerande presentation av Fairtrade och Fairtrade City.

Kapitel 2 Research design: För att uppsatsen ska nå sitt syfte och besvara frågeställningen krävs metodologiska verktyg och avvägningar. I kapitlet presenteras och motiveras berörda verktyg och avvägningar för denna uppsats.

Kapitel 3 Corporate Social Responsibility: I kapitlet presenteras uppsatsens teoretiska referensram. Fokus i kapitlet riktas mot en samskrivning av Archie Carroll och Edward Freeman för att presentera CSR och stakeholder teori.

Kapitel 4 Malmö en Fairtrade City: Kapitlet består av en samskrivning av analys och empiri. Genom samskrivning lyfter kapitlet fram det Fairtrade City arbete som har genomförts i Malmö stad och lokaliserar berörda stakeholders. Avslutningsvis utvärderas arbetet i Malmö Fairtrade City – är de CSR?

Kapitel 5 Resultat: Det resultat som analysen genererar presenteras i detta kapitel.

Kapitel 6 Diskussion: Kapitlet består av en diskussion kring uppsatsens resultat och ett nytt begrepp, Public Social Responsibility, presenteras och motiveras. Kapitlet avslutas med en inbjudan till vidare forskning inom området.

Kapitel 7 Sammanfattning: Kapitlet fångar uppsatsens essentiella delar för att leverera en överskådning av såväl syfte, frågeställning, metod, resultat och diskussion.

Kapitel 8 Källförteckning: För uppsatsen berörd litteratur återfinns i kapitlet.

2 Research design

I detta kapitel kommer de metodologiska beslut som studien bygger på att presenteras för att lyfta och tydliggöra arbetsprocess och de avvägningar som gjorts under arbetes gång. Inledningsvis skall studiens grundläggande karaktär presenteras och motiveras. Presentationen följs av motiveringar till val av fall, material och undersökningsmetod.

2.1 Avvägningar

CSR har en tydlig koppling till det privata näringslivets agerande. Inom CSR-forskningsfältet framhållas dock att begreppet även inkluderar agerande från offentlig sektor. Trots framhållandet är forskning som berör CSR och offentlig sektor ännu ett utforskat område (Hoskins 2008:4f ; Moon 2002:385). Detta medför att denna uppsats har en utforskande förklarande ambition (Esaïsson 2004:41). För att möjliggöra en studie av offentlig sektor och CSR appliceras i denna uppsats ett fall, Malmö stad och stadens Fairtrade-certifiering. Vid val av undersökningsfall låg två kriterier som grund:

- Undersökningsobjektet ska ha genomfört aktiviteter och organisatoriska avvägningar som vid första anblick möjliggör en koppling till CSR.
- Aktiviteterna och de organisatoriska avvägningarna ska ha genomförts under en längre tidsperiod.

Fairtrade-produktkonsumtion kan inom den privata sektorn kopplas till ett företags CSR (Castalado et. al. 2009). Malmö stads Fairtrade City-certifiering innebar bland annat att staden konsumerar Fairtrade-produkter (2007 – redovisning ; 2008 – redovisning ; Verksamhetsplan 2009). Konsumtionen möjliggör sålunda en eventuell koppling mellan CSR och offentlig sektor. Fler svenska städer än Malmö är dock Fairtrade-certifierade. Att valet föll på Malmö har sin grund i att staden år 2006 blev Sveriges första Fairtrade City certifierade stad. Certifieringen 2006 medför att Malmö stad har haft tre år att utveckla och förankra konceptet.

Fallet fångas i denna studie genom de årliga redovisningsrapporter som Malmö stad genom certifieringen förbundet sig att leverera till Fairtrade-organisationen. Utöver de publicerade redovisningar ingår även i empirin verksamhetsplanen för Malmö Fairtrade City år 2009. Malmö stad har genom överrensommelse med Fairtrade fått dispens i sin årliga redovisning. Dispensen medför att nästa årliga redovisning för verksamheten till Fairtrade levereras 2010 och verksamhetsplanen för 2009 har skickats till dem istället (Verksamhetsplan 2009). För att fånga verksamhetens planerade aktiviteter och i förlängningen bredda analysgrunden, har denna överträdelse av avgränsningen betraktats som nödvändig.

Studien är utifrån materialval en litteraturstudie. Valet var dock inte självklart. Ett alternativ som övervägdes var intervjuer med representanter för Malmö stad. Intervjuer hade kunnat erbjuda en inblick om hur certifieringen har påverkat den del av organisationen som intervjupersonerna är verksamma i. Intervjuer är lämpligt på utforskade forskningsområden, vilket området i fråga är, men metoden är främst ett verktyg för att fångas nyanser, tolkningar och underliggande orsaker för att få förståelse för fenomenen (Esaiasson 2004:279 ; Bryman & Bell 2005:360f). Denna studie har inte en förståelsesökande ambition – studien vill förklara och testa CSR-begreppets applicerbarhet på Malmö stad. Årsredovisningarna och verksamhetsplanen fångar de aktiviteter som har genomförts och som kommer att genomföras.

Årsredovisningarna och verksamhetsplanen är riktade mot Fairtrade-organisationen för att presentera det gångna årets aktiviteter. Redovisningarna ligger sedermera som grund för Malmö Fairtrade Citys återcertifiering. Att materialet riktas mot Fairtrade kan innebära att materialet är tillrättalagt för att säkra återcertifiering. Årsredovisningarna och verksamhetsplanen skulle således kunna kritiseras för att vara tendentiösa. I materialet lyfts Malmö stads positiva utveckling fram, såväl som de brister som finns i Fairtrade City-arbetet. Att båda aspekterna lyfts fram möjliggör en syn om att en eventuell tillrättaläggning inte har förvanskats aktiviteterna som genomförts eller inte genomförts. Materialet har således betraktas som trovärdigt.

För att analysera Malmö stad Fairtrade City-certifiering har uppsatsen antagit en deduktiv ansats. Ansatsen medför att initialt presenteras ett teoribygge bestående av CSR och stakeholder för att i ett senare skede appliceras på Malmö stad (Bryman & Bell 2005:25). Undersökningsmaterialet presenteras genom en samskrivning av empiri och analys.

Samskrivningen har som ambition att skapa läsvänlighet genom att undvika upprepningar. Metoden medför att empirin direkt kopplas till relevant teori. Analysen avslutas genom att ett resultat presenteras. Viktigt att uppmärksamma är att resultatet endast uttalar sig om CSR-begreppets applicerbarhet på det undersökta fallet – Malmö stad (se avsnitt 1.3 *Avgränsning*). Resultatet följs av en diskussion. I diskussionskapitlet ändras uppsatsens ansats. Uppsatsen går ifrån att inneha en deduktiv ansats till en induktiv. Uppsatsens resultat diskuteras i kapitlet och en friare analys av Malmö Fairtrade City genomförs och uppsatsen avslutas med en inbjudan till vidare forskning.

3 Teoretisk referensram

CSR är ett flitigt omdiskuterat begrepp, såväl inom som utom forskarvärlden, varpå en uppsjö av definitioner av begreppet finns tillgängliga. Inom forskarvärlden höjs röster om att begreppet har urvattnats. Om ett begrepp inkluderar allt inkluderar det samtidigt ingenting (Franketal 2001:20). För att inte bidra till urlakningen ska CSR-begreppet i detta i kapitel avgränsas och definieras tillförmån för uppsatsen syfte. Inledningsvis skall kärnan av de olika CSR-definitioner som finns inom forskningsfältet presenteras. Efter presentationen motiveras och introduceras denna uppsats syn på CSR.

3.1 CSR

Mer parten av CSR-definitioner betraktar CSR som ett koncept där företag i sin dagliga verksamhet inkluderar ett socialt och miljömässigt ansvarstagande (Castalado 2009:2 ; Albareda et. al. 2007:392 ; Luring & Thomsen 2008:26). Jutterström poängterar i artikeln *Corporate Social Responsibility – the Supply side of CSR-standards* att praktiker betraktar CSR som bestående av tre områden: mänskliga rättigheter, miljöansvarstagande och ett socialt ansvarstagande (2006:7). I boken *Corporate Social Responsibility Handbook CSR and Non-financial Reporting for Business* tydliggör författaren initialt att forskare gärna utvecklar egna CSR definitioner. Forskare återkommer dock kontinuerligt till fyra ansvarsteman i definitionerna: samhället, miljön, arbetsplatsen och marknaden (Hoskins 2008:3). I artikeln *Strategy & Society the Link Between Competitive Advantages and Corporate Social Responsibility* av Porter och Kramer framhålls att CSR inte är att betrakta som en kostnad utan som en investering som skapar konkurrensfördelar för företag. CSR används således som ett strategiskt verktyg för att vinstmaximera (2006). Porter och Kramers synsätt på CSR som konkurrensfördel återfinns även hos andra forskare (Castalado 2009:2).

Stycket ovan har som ambition att fånga kärnan i de många definitions strömningar som finns inom CSR-fältet. Stycket tydliggör även att få forskare i sina CSR-definitioner bryter ner

begreppet och gör det operationaliserbart (Jamali 2008:213). Nedan följer denna uppsats CSR-definition.

3.2 CSR pyramiden

Archie Carroll presenterar i artikeln *The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational Stakeholders* en avgränsad definition av CSR. Presentationen resulterar i syn på CSR som en pyramid bestående av fyra nivåer av ansvarstagande: ekonomiskt, lagligt, etisk och ett filantropiskt (se fig. 1). Carrolls CSR-begrepp är explicit definierat och avgränsat i relation till andra definitioner inom forskarfältet vilket har legat till grund vid val av teori (Jamali 2008:213f).

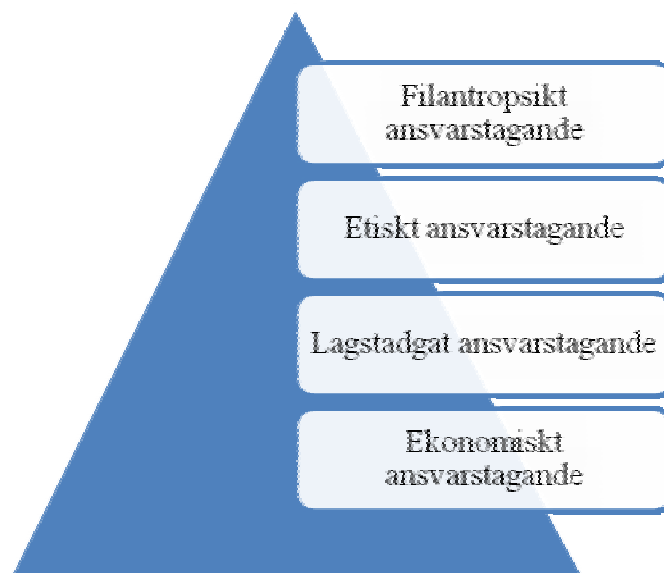

Fig. 1 CSR (Källa:Carroll 1991)

Basen i pyramiden består av ett ekonomiskt ansvarstagande. Carroll utgår i basen utifrån företag med ekonomiska intressen. En premis för att företag ska överleva är ett ekonomiskt ansvarstagande. Om ett företag inte kan upprätthålla resultaträkning och balansräkning med gynnsam utveckling kommer existens att vara hotad. Ett ekonomiskt ansvarstagande kan således betraktas som en överlevnadssträvan där vinst, avkastning, marknadsposition och ett effektivt resursutnyttjande måste förhållas till i den dagliga verksamheten (Carroll 1991:42).

Ett ansvar inför lagen innebär för företag en begränsning i sin strävan för överlevnad. Ett företag måste anpassa sig efter de etablerade ramar som finns i samhället. Vinst får således inte genereras utifrån grunder som samhället genom lagstiftning fördömt. Lagstiftningen innebär dock inte endast en begränsning utan inkluderar även de rättigheter ett företag innehar (Carroll 1991:42f).

Ett etiskt ansvarstagande är ett agerande utifrån vad som i den rådande kontexten förväntas. Detta innebär ett agerande som överträffar lagstiftningens minimikrav. Kontextberoendet medför att vad som kan betraktas som ett etiskt ansvarstagande är föränderligt. Den dynamiska aspekten av ett etiskt ansvarstagande kan med föra problematik då de närvarande i kontexten kan ha kontrasterande perspektiv på vad som innebär ett etiskt ansvarstagande (Carroll 1991:43f).

Ett filantropiskt ansvarstagande är ett agerande som är eftersträvsamma men som varken förväntas eller krävs. Agerandet görs inom ramarna för att främja en positiv samhällsutveckling i välfärdens tecken (Carroll 1991:44f).

CSR är således att betrakta som ett samspel mellan ekonomiskt, lagstadgat, etiskt och filantropiskt ansvarstagande som återfinns i ett företags samtliga delar. Ett ansvarstagande innebär en förpliktelse vilket också inkluderar att man står till svars inför någon (Freeman et al. 2006:5). Vem denna något eller någon är skall diskuteras i följande avsnitt.

3.3 Ansvar inför vem?

CSR är till sin karaktär relationsberoende och kräver en mottagare. Inom den företagsekonomiska forskningsvärlden benämns mottagarna stakeholders (Albareda et al. 2007:392).

”[C]orporate social responsibility is a process by which companies manage their relationships with a variety of stakeholders who can have a real influence on their licence to operate, the business case becomes apparent”

(European Commission *Green Paper* 2001:4)

I artikeln *The Stakeholder Model Refined* framhåller Fassin att en stakeholder är en individ eller grupp som påverkar och påverkas av en organisation (Fassin 2009:116). Stakeholderteori utgår ifrån en kärna om att värdeskapande är en förutsättning för företagande (Freeman et. al. 2004:364). Att skapa värde kan betraktas som en gemensam process mellan företaget och de aktörer som har intresse i företaget. För att företaget ska skapa värde måste en balans mellan de många gånger kontrasterande intressen skapas för att tillföra värde till samtliga (Freeman et. al. 2006:7). Vem eller vilka som påverkar och påverkas av värdeskapande råder det delade meningar om.

Edward Freeman konstruerade 2003 en stakeholdermodell bestående av två dimensioner: intern och extern (se fig. 2). Modellen är ett ramverk som uppvisar möjliga relationer mellan firmans olika stakeholders, såväl internt som externt (Fassin 2009:115). Den interna dimensionen har en direkt relation till stakeholder och den externa präglas av en indirekt relation. Indirekt i den meningen att de som stakeholder kan påverka en organisations renommé genom en granskande karaktär (Fassin 2009:125).

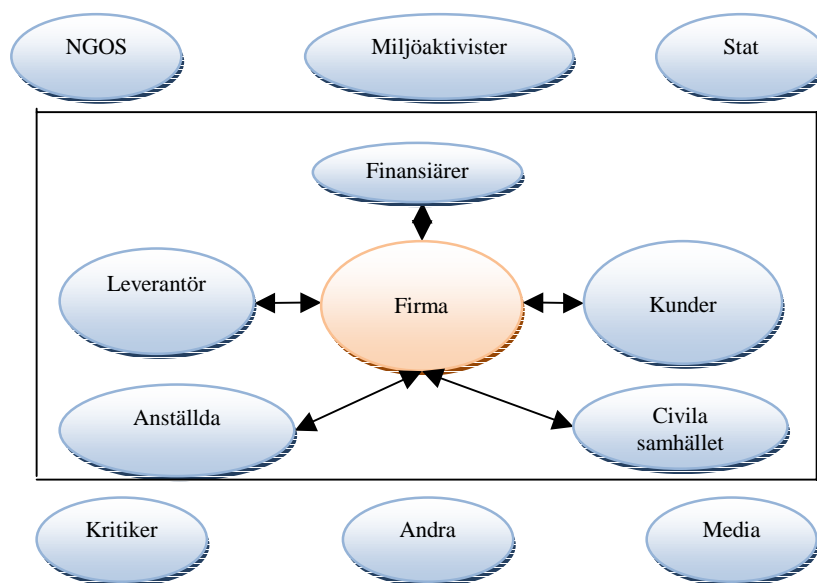

Fig. 2 *Freemans stakeholdermodell* (Källa: Fassin 2009:115)

Genom att placera firman i centrum fokuserar stakeholdermodellen på organisationer som har för avsikt att vinstmaximera (Fassin 2009:115). Modellens grundläggande struktur gör den dock applicerbar oavsett organisationstyp som placeras i fokus. Alla organisationer har

stakeholders oavsett vinstintresse eller ej. Freemans stakeholdermodell har fått stå emot kritik för att den breda approachen tappar modellens applicerbarhet och i förlängningen relevans (Fassin 2009:118.). Modellens bredd betraktas dock i denna uppsats som dess styrka. Modellens grundvärde ligger i åskådliggörandet och organiserandet av de stakeholders som en organisation har. Modellen är genom sin bredd elastisk och formbar varpå dess applicerbarhet och relevans kvarstår.

4 Malmö stad - en Fairtrade City

Under de senaste åren har aktörer inom offentlig sektor visat intresse för att skapa organisationer som tar ställning för en hållbar samhällsutveckling. En av dessa aktörer är Malmö stad. Malmö har på drygt 20 år gått ifrån ett levande industristad till att vara en kommun som ligger i framkant (Lind 2008). Som ett led i denna utveckling mottog Malmö stad Sveriges första Fairtrade City certifiering 17 maj 2006 (<http://www.malmo.se/miljohalsa/arbeteforhallbarutveckling/malmofairtradecity.4.39883b08111997b0eac800012214.html>).

I detta kapitel skall de aktiviteter som har utförts i Fairtrade Citys namn i Malmö stad presenteras och analyseras. Initialt identifieras Malmö Fairtrade Citys stakeholders. Därefter följer en analys av Malmö stads Fairtrade City aktiviteternas karaktär – är de CSR?

4.1 Malmö stads Fairtrade City-aktiviteter

Partnerskapet mellan Malmö stad och Fairtrade har färgat stadens interna och externa aktiviteter. Certifieringen av staden ställer krav på ett aktivt informationsarbete för att skapa medvetenhet. Informationsarbetet har internt riktats mot: politiker, brukare, medborgare, anställda och leverantörer. Externt har informationsarbetet riktats mot: Fairtrade, miljöaktivister, stat, kritiker, näringsliv och media. De som informationsarbetet har riktats mot betraktas som de aktörer som är Malmö stads stakeholders i projektet (se fig. 3). Grupperna betraktas som stakeholders då de genom informationsarbetet och övriga aktiviteter har en relation som möjliggör att de påverkas av Malmö stad och även påverkar Malmö stad. Nedan ska berörda stakeholders relation till Malmö Fairtrade City presenteras och exemplifieras för att styrka deras placering i Freemans modell.

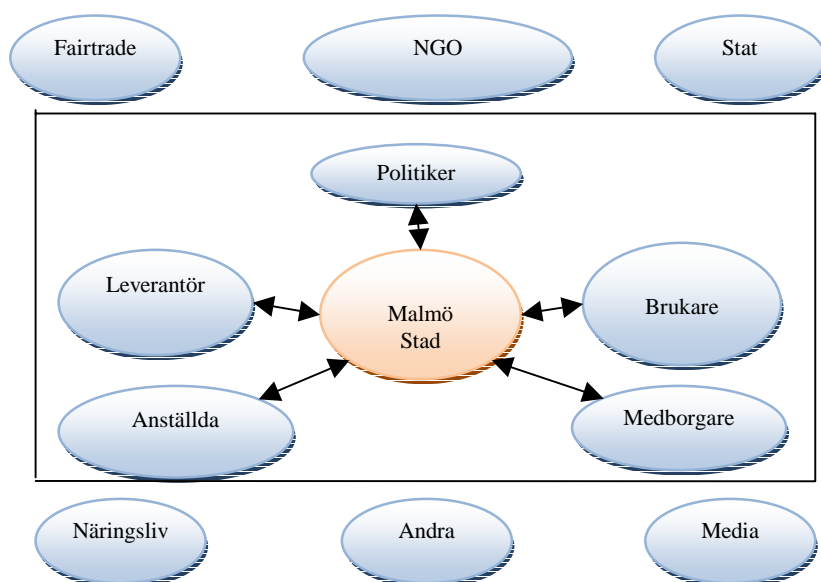

Fig. 3. Malmö Stads stakeholder i projektet Malmö Fairtrade City

Malmö stad placeras i modellens centrum. Placeringen motiveras av uppsatsens fokus på Malmö stads Fairtrade-certifiering och de relationer som certifieringen har inneburit för Malmö stad. Som tidigare poängterats möjliggör modellens inneboende elasticitet att alla olika typer av organisationer kan stå i modellens analysfokus. Analysunderlagets karaktär medför att fokus kommer att riktas mot de aktiviteter och relationer som Malmö Fairtrade City initierar. Modellen revideras dock inte. De ömsesidiga relationerna, där stakeholders och organisation påverkar och påverkas av varandras, bibehålls för att påvisa en medvetenhet om att det finns ett givande och tagande i relationerna.

4.1.1 Politiker

Politiker åsyftar de individer med mandat i Malmö stads kommunfullmäktige och som via budgetläggning fattat beslut om resursfördelning av skattepengar till projektet och i förlängningen kan betraktas som projektets finansiärer. År 2007 avsatte miljönämnden sammanlagt 1 215 000 kr för olika aktiviteter i Malmö stad för att främja Fairtrade City arbetet (2007-redovisning:3). År 2008 och 2009 avsatte Kommunstyrelsen 1 miljon kronor till arbetet med Fairtrade City (2008 – Redovisning:1; 2009 Verksamhetsplan:4). Den årliga miljonen har bland annat gått till att finansiera ett kansli och en koordinatoranställning som skall verka som en informationsplattform för Malmö Fairtrade City (ibid.).

4.1.2 Brukare

Brukare avser de individer som utnyttjar kommunens service och övertar kundpositionen i Freemans stakeholdermodell. Alla individer i en kommun utnyttjar inte alltid den kommunala servicen. Medborgarbegreppet blir således otympligt för att nyansera de olika relationer invånarna kan inneha till den kommun de är folkbokförda i. Begreppet brukare fyller således en funktion.

Vecka 16 år 2007 fick gymnasieskolorna i Malmö stad en möjlighet att gå på biografen Spegeln för att se *China Blue*, en film som belyser globaliseringens konsekvenser. *China Blue* skapade en grund för att diskutera ett social och ekonomiskt ansvarstagande utifrån ett konsumtionsperspektiv. Eleverna är att betrakta som brukare då de i sin position i biografen utnyttjar kommunens service via gymnasieskolan (2007 – Redovisning:4).

Världsbutiken i Malmö producerade genom finansiering från Malmö stad 2007 och 2008 en mobil utställning om rättvis handel som bland annat har riktats mot elever i Malmös skolor. 2007 finansierades utställningen genom att 140 000 kronor avsattes från Miljönämndens budget. 2008 finansierades utställningen via de anslag som Malmö stad givit Malmö Fairtrade City (2007 – Redovisning:3 ; 2008 – Redovisning:2).

4.1.3 Medborgare

Medborgare åsyftar de individer som är folkbokförda i kommunen och som vid den demokratiska valprocessen kan påverka de vägval som staden antar. För att skapa medvetande om att Malmö stad år 2006 blev en Fairtrade City initieras ett informationsarbete för att nå medborgarna. Ett verktyg som konstruerades i samband med Fairtrade City-certifieringen var Malmö stads Fairtrade City hemsida. Hemsidan uppdateras kontinuerligt, likväl som övrigt informationsarbete som fortlöpte under 2007, 2008 och fortlöper 2009. Nedan skall de aktiviteter som riktats och riktas mot medborgarna presenteras.

Miljöförvaltningen skapade 2006 tidningen ”*Grön stad*” som ges ut med tre nummer per år till alla hushåll i Malmö. Tidningen har som syfte att upplysa hushållen i Malmö om miljö och hållbarutveckling. För att nå medborgarna har även Malmöfestivalen sedan certifieringen används som plattform för informationsarbete. Informationsarbetet har bland annat antagit

formen av broschyrer utdelning som belyser vilka butiker som tillhanda håller rättvisemärkt och rättvist producerande produkter (2007 – Redovisning:3f ; 2008 –Redovisning:3).

2008 skapades en reklamfilm som riktades mot biopubliken i Malmö. Reklamfilmens syfte var att vid jul, lyfta frågan om hållbar konsumtion till stadens biobesökare. Samma år genomfördes även föredrag om Fairtrade och Fairtrade City som var öppna för allmänheten (2008 – Redovisning:2f). I 2009 års verksamhetsplan lyfts medborgarnas status som stakeholder genom målformuleringen: ”Ökad kännedom om rättvis handel bland medborgarna i Malmö” (Verksamhetsplan 2009:3). Kännedomen skall nås genom fortsatta utåtriktade offentliga arrangemang och föredrag och en förbättring av tillgängligheten av Malmö Fairtrade Citys hemsida (Verksamhetsplan 2009:5).

Under 2007 genomfördes nationella kampanjveckor om Fairtrade och i Malmö fick medborgarna möjlighet att provsmaka Fairtrade produkter och delta i frågesport angående Fairtrade och certifieringens innebörd

4.1.4 Anställda

Stakeholdergruppen anställda åsyftar de ca 20 000 medarbetarna i Malmö stads organisation (<http://www.malmo.se/servicemeny/forvaltningarbolog/jobbahososs/personalfakta.4.33aee30d103b8f15916800011292.html>). I Malmö stads organisation fokuseras Fairtrade mot framför allt mat och dryck. Konsumtionsvaror riktas mot de anställda men även mot stakeholdern brukare. Statistiken som presenteras nedan avgränsas mot att endast presentera kaffe, te och bananer vilka utgör de tre största Fairtrade-produktgrupperna i Malmö stad. Inköpsstatistiken påvisar att certifieringen inom Malmö stad har inneburit att de anställda fikar Fairtrade.

Produkt:	2006 belopp i kr:⁴	2007 belopp i kr:	2008 belopp i kr:
Kaffe	119 833	1 215 094	2 025 533
Bananer	22 003	322 846	134 572
Te	4104	25 060	240 428
Totalt inköp	145 940	1 563 000	2 400 533

Fig. 4 *Inköp Malmö stad av Fairtrade produkter.* (Källa: 2007-Redovisning:1 ; 2008-Redovisning: Bilaga 1).

⁴ Siffrorna härstammar från inköp gjorda under perioden 17 maj till 31 december 2006.

Under 2006 och 2007 initierades ett internt informationsarbete mot de anställda för att skapa insikt om vad Fairtrade-certifieringen innebär för förvaltningarnas verksamheter. För att skapa insikt delades broschyrer ut, föreläsningar hölls, produktexemplar delades ut och en filmvisning om Fairtrade, rättvis handel och hållbarutveckling genomfördes (2007 – Redovisning:2).

Det interna informationsarbetet fortsatte 2009 med att Fairtrade-kansliet utbildade upphandlare, informatörer och personer på ledande positioner i förvaltningarna i Malmö stad om Fairtrade och Fairtrade City (2008 – Redovisning:4 ; Verksamhetsplan 2009:5). 2009 arbetar Fairtrade-kansliet med att stärka informationen till upphandlare och annan berörd personal genom en informationsguide om hur Fairtrade-produkter kan beställas och upphandlas (Verksamhetsplan 2009:5). Under 2009 utbildas Fairtrade-ombud bland Malmö stads anställda för att inom sin verksamhet sprida information och delta i närverksträffar för att utveckla konceptet i staden (ibid.).

För att stärka de anställdas möjlighet att själva öka sina kunskaper om Fairtrade och Fairtrade City uppdaterades intranätets med information och informationsunderlag (2008 – redovisning:3). Hemsidan ska under 2009 fortsätta utvecklas för att möta det behov som finns i Malmö stads interna organisation (Verksamhetsplan 2009:7).

4.1.5 Leverantörer

Leverantörer innefattar de aktörer som levererar produkter och tjänster till Malmö stad. Malmö stads Fairtrade City-certifiering har medfört att leverantörer har informerats och fortsätter att informeras om Fairtrade City och om stadens vilja att konsumera rättvisemärkta produkter (2007 - redovisning;1 ; 2008 - redovisning;1 ; Verksamhetsplan 2009:3).

4.1.6 Fairtrade

Årligen vid World Fairtrade Day har Malmö Fairtrade City återcertifierats. Återcertifieringen bygger på att Fairtrade organisationen är tillfreds med Malmö kriterieuppfyllelse. Årsredovisningarna är de dokument som återcertifieringen bygger på (2007 – redovisning; 2008 – redovisning; 2009 verksamhetsplan). För att leverera god underbyggd information till

Fairtrade arbetar Malmö Fairtrade City-kansliet 2009 med att utveckla en mätmetodik med god validitet för inventering och rapportering (Verksamhetsplan 2009:3).

4.1.7 NGO

Non-governmental organizations, NGO antar miljöaktivisterna position i stakeholdermodellen. Att särskilja miljöaktivister och aktivister som antar ett socialt ansvarstagande i Fairtrade City samarbetet är umbärligt då ett flertal av berörda aktivister sitter på dubbla stolar i sitt intresse och samarbete med Fairtrade City.

I arbetet med Malmö Fairtrade City är Röda Korset och Världsbutikerna i Malmö framträdande aktörer. Röda Korset har representanter i Fairtrade Citys styrgrupp. Utöver representationen i styrgruppen arbetar Röda Korset med informationsspridning om rättvishandel och är samverkningspartner när Malmö stad arrangerar World Fairtrade Day. Världsbutiken har under certifieringstiden arbetat med informationsspridning bland annat genom Malmöfestivalen och med de mobila konstutställningarna under 2007 och 2008 (2007 – redovisning:3 ; 2008 – redovisning:2f).

4.1.8 Stat

Stat avser i detta fall inte bara ett territorialt område utan även politiker som i sitt uppdrag representerar statens juridiska subjekt (Strömberg 2008:24). Under maj 2008 bjöd Malmö stad 350 europeiska politiker på lunch under ett möte i Strasbourg. Syftet var att marknadsföra en konferens i Malmö under 2009. Informationsblad om Malmö stads Fairtrade arbete delades ut till samtliga mötesdeltagare och efterrätten som serverades var Fairtrade certifierad (2008 – Redovisning:3). Under Almedalsveckan i juni 2009 på Gotland kommer Malmö stads Fairtrade arbete profileras och marknadsförs. Under klimattoppmötet i Köpenhamn kommer Malmö stad bidra i diskussionen om hållbar utveckling och profilera och marknadsföra sitt Fairtrade arbete (Verksamhetsplan 2009:6). 2009 arbetar Fairtradekansliet med att undersöka möjligheten att gemensamt upphandla Fairtrade produkter inom öresundsregion (Verksamhetsplan 2009:5).

4.1.9 Media

Malmö stads Fairtrade City certifiering 2006 resulterade ett stor medial uppmärksamhet av såväl lokal, nationell och internationell karaktär. Enligt 2007 års redovisning till föreningen Rättvisemärkt resulterade uppmärksamheten under 2006 och 2007 i ett 40-tal tillfällen då certifieringen lyftes fram av media (2007 – Redovisning:5). Uppmärksamheten från lokal, nationell och internationell media bestod under 2008. Den mediala uppmärksamheten riktades främst mot anställningen av Fairtrade Citys koordinator i Malmö stad (2008 – redovisning:3f).

4.1.10 Andra

Stakeholdern, andra, avser individer som inte är skrivna i Malmö men som för tillfället vistas inom stadens gränser. De aktiviteter som tidigare har presenterats riktats mot medborgarna måste även betraktats som riktas mot de individer som inte är folkbokförda i staden. De medborgliga aktiviteterna är allmänna och öppna för alla med vilket följer att arrangemangen även är öppna för individer som inte är folkbokförda i staden.

4.1.11 Näringsliv

Fairtrade City certifieringen innebär att Malmö stad tillsammans med näringslivet ska samverka för att uppfylla certifieringens kriterier. Malmö stad uppmärksammar aktivt näringsidkare som tillhandahåller Fairtrade certifierande produkter. För att främja näringslivet engagemang delade Malmö stad 2007 och 2008 ut pris till den butik som tillhandahållit störst sortiment av Fairtrade certifierade produkter (2007 – Redovisning:4 ; 2008 – Redovisning:3). För att kunna dela ut pris har en inventering av näringslivets rättvisemärkta produkter genomförts. Näringslivet i Malmö stad kan via Malmö Fairtrade City hemsida bidra i inventeringen genom att uppge sin delaktighet i arbetet (2007 – redovisning:2 ; 2008 – redovisning:2 ; Verksamhetsplan 2009:7).

4.1.12 Samverkan mellan stakeholders

Malmö stads Fairtrade City-certifiering, 2006 banade vägen för ett organisatoriskt nytänk som inkluderande såväl offentlig sektor, näringsliv och civila samhället. De tre aktörerna strävar

tillsammans mot en hållbar samhällsutveckling genom ett miljömässigt och socialt ansvarstagande som ska vara givande för involverade stakeholders (se fig. 3). I Malmö Fairtrade City har ett flertal aktiviteter genomförts där mer än en stakeholder har inkluderats. Inkluderingen har även sammanfört interna som externa stakeholders. Ett exempel på detta är de rundabordsamtal som initierades 2008.

Rundabordsamtal har till karaktär att inkludera för projektet Fairtrade City berörda aktörer under olika teman. Under 2008 var konkurrensverket en framträdande aktör för att erbjuda information om hur offentlig upphandling kan genomföras i en Fairtrade City. Under 2009 kommer rundabordsamtal upprättas med ett flertal samverkningspartners. I 2009 års verksamhetsplan lyfts näringsliv, föreningsliv, studieförbund, fackförbund, religiösa samfund och NGO fram som aktuella deltagare (Verksamhetsplan 2009:5).

I fallet Malmö stad framgår det att gränsdragningen mellan interna och externa stakeholders inte är av strikt karaktär. Det finns en ömsesidig relation inte endast till interna stakeholders utan även till de externa. För att fånga de ömsesidiga relationerna mellan Malmö stad och externa stakeholders har Freemans stakeholdermodell modifierats (se fig. 5). Gränsdragningen mellan interna och externa stakeholder finns kvar i modifieringen men för att tydliggöra att de externa stakeholders påverkar och påverkas av Malmö Stad har relationspilar lagts till.

Gränsdragningens existens kan i detta läge ifrågasättas. Om samtliga stakeholders har en ömsesidig relation till Malmö stad, varför ska en uppdelning mellan interna och externa göras? Gränsdragningen finns kvar för att tydliggöra att alla stakeholders inte har samma möjlighet att påverka men även för att tydliggöra att Malmö stad inte har samma möjlighet att påverka. Exempelvis påverkar Malmö stad media genom pressmeddelanden men kan fortfarande inte tvinga media att skildra Malmö stad i positiv dager. En annan viktig aspekt är att i Malmö stad kan en individ anta flera stakeholderpositioner, under en och samma dag. Lite tillspetsat kan en individ vakna på morgonen som medborgare, gå till sin arbetsplats i den privata sektorn, efter jobbet vara kommunalpolitiker som på möte inta rollen som brukare när hon/han dricker kaffe. Detta exempel tydliggör att gränsöverskridning sker kontinuerligt och inte endast i form av rundabordsamtalen.

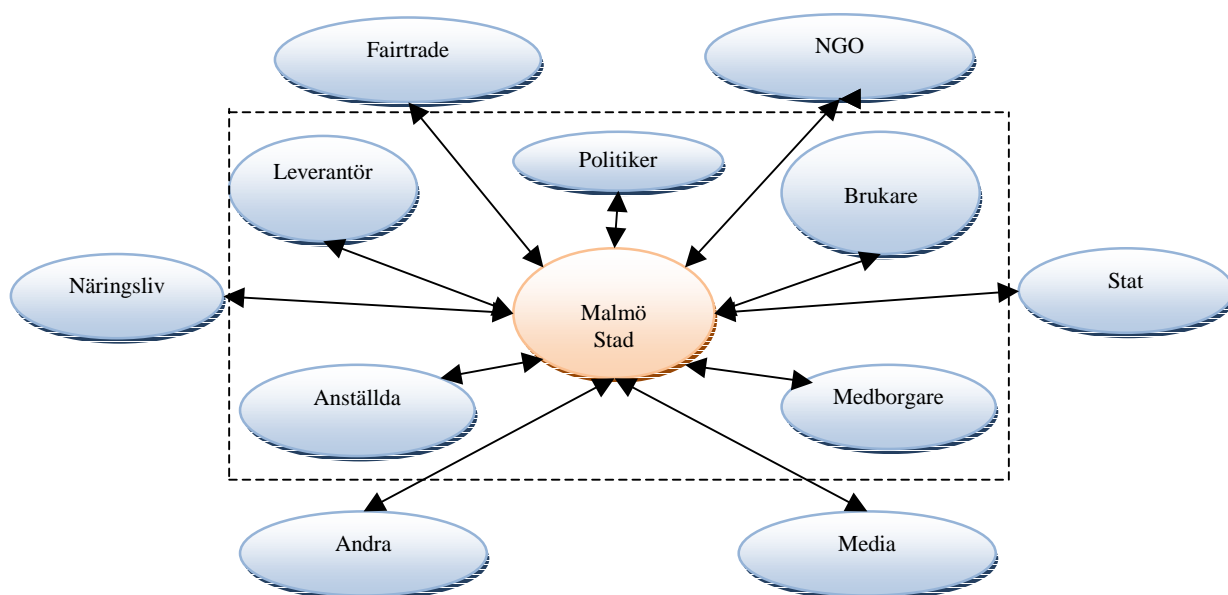

Fig. 5 Malmö stads stakeholders i projektet Fairtrade City och utvecklade ömsesidiga relationer.

4.2 Är Malmö Fairtrade City, CSR?

Malmö stads Fairtrade City certifiering är ett frivilligt antagande som genom partnerskapet med Fairtrade kontrolleras. Ramarna för partnerskapet med Fairtrade rymmer ett socialt och miljö ansvarstagande som bland annat återfinns i rättvisemärkta produkter. Malmö stad antar genom sin konsumtion, information och relationsbyggande ett agerande som i detta avsnitt ska analyseras i CSR-hänseende – är det CSR?

Malmö Fairtrade City bedrivs med skattemedel som genom resursfördelning har fokuserats mot projektet. 2007 avsatte miljöförvaltningen ca 1,2 miljoner kronor till projektet från förvaltningens budget. 2008 och 2009 har kommunfullmäktige avsatt 1 miljon kronor till projektet. Malmö stad är Sveriges första Fairtrade City. Certifieringen kan utifrån Carroll betraktas som ett ekonomiskt ansvarstagande. Att Malmö stad har avsatta ekonomiska medel för certifieringen tyllgör att staden positionerar sig gentemot andra kommuner. Genom att vara först skapade Malmö stad sig en möjlig konkurrensfördel.

Ett etiskt ansvarstagande medför, som tidigare presenterats, ett agerande som överträffar lagstiftningens krav men som förväntas av den rådande kontexten. Ett filantropiskt ansvarstagande karakteriseras av ett agerande som går utöver förväntningarna i den rådande

kontexten. Distinktionen mellan ett etiskt och filantropsikt ansvarstagande är i praktiken inte självklar som teorin vill framhålla. Distinktionen ligger snarare i argumentationen. Utgångspunkten för denna analys är de kriterier som en Fairtrade City certifierad stad måste uppfylla. Kriterierna betraktas i denna uppsats som en representation av de förväntningar som den rådande kontexten har på Malmö stads agerande (se avsnitt 1.2.2 *Fairtrade City*). Utgångspunkten medför en syn om att Malmö stads vilja att initialt bli certifierad är att betrakta som filantropiskt ansvarstagande, då det inte förväntas, men efter certifieringen betrakta bibehållandet av certifieringen som ett etiskt ansvarstagande.

Malmö stads konsumtion av kaffe, te och bananer är ett tydligt exempel på att en aktivitet kan vara såväl etiskt som filantropiskt ansvarstagande. Malmö stads konsumtion av kaffe, te och bananer är på fyra förvaltningar 100 % (Malmö Fairtrade City redovisning helår 2008:2). Varje enskild förvaltning och verksamhet med inköp har möjlighet att välja att konsumera Fairtrade eller inte. Det är inte ett krav (2008 – Redovisning: Bilaga 1). Förväntningarna som Fairtrade ställer på Malmö stad för att få behålla sin certifiering är att konsumtionen av Fairtrade-certifierade produkter skall öka tills konsumtionen har nått 50 %. Utöver 50 % är konsumtionen frivillig. Detta innebär att man kan betrakta <50 % konsumtion av Fairtrade-certifierad kaffe, te och bananer som etiskt ansvarstagande, medan >50 % är ett filantropiskt ansvarstagande.

Konsumtionen av kaffe, te och bananer öppnar upp för en konflikt mellan lagstadgat ansvarstagande genom lagen om offentlig upphandling (2007:1091) och ett etiskt och i förlängningen filantropiskt ansvarstagande. Lag om offentlig upphandling tillhandahåller de begränsningar som offentlig sektor måste ha i beaktande i sin upphandling av varor och tjänster. Lagen har i sin grundform en strävan om att alla leverantörer och producenter skall ha samma möjlighet att inleda affärsrelation. Lagstiftningen bygger således på principerna om likabehandling och proportionalitet. Likabehandlingsprincipen implicerar att alla anbudsgivare skall inneha samma förutsättningar att erhålla anbudet. Proportionalitetsprincipen innebär att de villkor som ställs för att erhålla anbudet skall vara i proportion till upphandlingen och inneha ett naturligt samband (LOU 2007:1091). Kapitel 6 § 13 i lagen om offentlig upphandling möjliggör att inom offentlig upphandling ställa sociala och miljömässiga krav. Lagstiftningen bidrar till att Malmö stad kan ställa etiska och miljömässiga krav i sin upphandling. Krav som i och med Fairtrade City-certifieringen har

ställt i Malmö stad men som på grund av lag om offentlig upphandling har tvingats vara juridiskt genomtänkta för att inte utestänga aktörer i anbuden.

Fairtrade är medveten om den eventuellt konflikt som kan uppstå vilket även deras första kriterium för en Fairtrade City-certifieringen tydliggör: ”Kommunen ska kunna erbjuda Rättvisemärktprodukter eller *motsvarande*⁵ [sic.] inom kommunens avtal för så många livsmedelsprodukter som möjligt”. Malmö stad håller sig genom formuleringen inom lagens ramar genom betoningen på motsvarande och lever i sitt agerande upp till Fairtrades förväntningar. Malmö stad införlivar förväntningarna och överpresterar i sitt agerande. 2009 antar Malmö stad en målsättning om ökad konsumtion av produkter producerade utifrån ett socialt och miljömässigt ansvarstagande (Verksamhetsplan 2009:3). Målsättningen är att betrakta som ett resultat av Fairtrade-organisationens krav på certifieringen av Malmö stad och ett exempel på Malmö stads etiska ansvarstagande. Målsättningens formulering är dock att betrakta som ett filantropiskt ansvarstagande då den inte förväntas av vare sig Fairtrade eller övriga stakeholders.

Informationsarbetet som Malmö stad genomför kan betraktas som ett uppfyllande av Fairtrade Citys kriterier. Malmö stad ska, enligt certifieringskriterierna, verka för att aktivt sprida information om etisk konsumtion. Kriterierna ställer emellertid endast krav på att Malmö stad ska öka den lokala medvetenheten och årligen anordna fyra informationsaktiviteter. Malmö stad arbetar med att sprida information såväl lokalt, nationellt som internationellt och vid fler än fyra tillfällen per år. Lokalt riktas informationsarbetet mot samtliga stakeholder grupper. Nationellt kommer Almedalsveckan användas som ett forum för att sprida sin information till stakeholder grupperna politiker, stat, media och andra (Verksamhetsplan 2009:6). Internationellt har politikermötet i Strasbourg och Klimattoppmötet i Köpenhamn använts till att sprida information till stakeholder grupperna politiker, andra, stat och media. Informationsarbetet är filantropiskt i sin karaktär. Om Malmö stad endast hade levt upp till det som förväntats hade arbetet enbart varit ett etiskt ansvarstagande. Eftersom Malmö gör mer därtill, betraktas informationsarbetet vara av filantropisk karaktär.

⁵ Produkter som enligt kontroll har producerats i enlighet med ILO:s åtta grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet. Rättvisemärkt är ett certifieringsmärke som utgör ett bevismedel för att varorna framsänt på ett sätt som är förenligt med dess ILO-konventioner.

Fairtrade ställer krav på att Malmö stad ska inrätta en styrgrupp. En styrgrupp har sammanställts. Malmö stad har även inrättat ett kansli och anställt en koordinator för att aktivt arbeta med att sprida information. Styrgruppsinrättande är ur ett CSR-perspektiv att betrakta som ett etiskt ansvarstagande då agerandet ryms inom ramarna för det som förväntas. Kansliet och koordinator anställningen som inrättades ligger utanför kraven och betraktas därför som ett filantropiskt agerande. De redovisningar som Malmö stad förpliktigt sig att framföra till Fairtrade måste således betraktas som ett etiskt ansvarstagande likväl som det metodutvecklings arbete som genomförs under 2009.

Malmö stads relation med stakeholdern näringsliv förväntas vara aktiv i stödjandet av konceptet Fairtrade City. För att aktivera näringslivet har Malmö stad främjat deras delaktighet genom föreläsningar och rundabordsamtal i ämnet Fairtrade. Arbetet förväntas utifrån Fairtrade City konceptets kriterier och betraktas då som ett agerande i enlighet med ett etiskt ansvarstagande. Malmö Fairtrade City delar varje år ut ett pris till bästa näringsidkare i Malmö stad. Priset är filantropiskt i sin karaktär då det ligger utanför det som förväntas i samarbetet med Fairtrade. Malmö stad har efter certifieringen 2006 arbetat för att fler företag i näringslivet ska konsumera Fairtrade produkter. Detta arbete har utvecklats genom att företag har haft möjlighet att registrera sig som Fairtrade anhängare. Arbetet att påverka stakeholdern näringsliv är ett krav från Fairtrade-organisationen.

Frågan för avsnittet är: är Malmö Fairtrade City, CSR? Ovanstående resonemang påvisar att Malmö stad genom Fairtrade City certifieringen antagit sig i aktiviteter som kan fångas i Carrolls CSR-begrepp. De aktiviteter som är kopplade till Malmö Fairtrade City påvisar att Malmö stad antar: ett ekonomiskt ansvarstagande, lagstadgat ansvarstagande, etiskt ansvarstagande och filantropiskt ansvarstagande. Malmö stad bedriver således genom Malmö Fairtrade City ett CSR arbete. I fallet Malmö stad påvisas dock att Carrolls CSR-begrepp skapar en viss problematik som grundar sig i begreppets grundläggande struktur.

4.3 Problematik

Bredden som Carrolls CSR-definition innehar, där ett såväl ekonomiskt, lagstadgat, etiskt som filantropiskt ansvarstagande inkluderas och tillsammans utgör CSR är problematisk i appliceringen på Malmö stad. Alla aktiviteter som Malmö stad har genomfört i sitt Fairtrade

City arbete kan betraktas som CSR enligt Carrolls modell. Problematiken grundar sig dock inte i identifikationen av aktiviteterna som Malmö stad genomfört i sitt Fairtrade City arbete utan i det ekonomiska och lagstadgade ansvarstagandet. Malmö stads ekonomiska och lagstadgade ansvarstagande är inte av samma karaktär som ett privat företags (Strömberg & Lundell 2008:17). Nedan ska Carrolls syn på CSR kortfattat presenteras och vidare ställas emot offentlig sektor via fallet Malmö stads Fairtrade City certifiering för att tydliggöra problematiken.

Carroll framhåller i sin CSR definition att ett företags existens vilar på ett ekonomiskt ansvarstagande. Ett företag ska i sin existenssträvan bedriva verksamhet inom lagens ramar. Ansvar inför lagen är ett krav för ett företags överlevnad. Om verksamheten överskrider berörd lagstiftning kan verksamheten åläggas med böter och ansvariga dömas till fängelse. Konsekvensen blir att företagets överlevnad hotas. Det etiska ansvarstagandet grundar sig i ett agerande som ligger ovan det lagstadgade ansvarstagandet men inom det som förväntas i den rådande kontexten. Carroll åsyftar med ett filantropiskt ansvarstagande ett agerande som är eftersträvsamt men som varken förväntas eller krävs av den rådande kontexten och som bidrar till samhällets välfärd. Carroll framhåller att CSR ska genomsyra hela pyramiden.

I Malmö stad är det ekonomiska ansvarstagandet lagstadgat. I kommunallagen (1991:900) i kap 8 § 1 framgår att Malmö stads ekonomiska ansvarstagande är lagstadgat:

”Kommuner och landsting skall ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer.”

Malmö stads existens kan endast upphöra att existera genom beslut från regeringen och i vissa fall från annan myndighet, såsom kammarkollegiet eller länsstyrelse. Malmö stad ska enligt RF 1:7 existera:

”I riket finns primärkommuner och landstingskommuner. Beslutanderätten i kommunerna utövas av valda församlingar. Kommunerna får taga ut skatt för skötsel av sina uppgifter”

(RF 1:7)

Existensen är således inte, i alla fall inte i direkt relation beroende av ett ekonomiskt ansvarstagande – Malmö stads existens är lagstadgat. En kommun finns inte till för sin egen

överlevnad utan för sina medlemmar. Malmö stads grund vilar således inte på ett ekonomiskt ansvarstagande utan på ett lagstadgat. Carrolls modell framhåller att alla aktiviteter som föranleder att en aktivitet eller agerande antar ett socialt ansvar är CSR. Malmö stads dagliga verksamhet är lagstadgad för att värna om medlemmarna och finansieras genom skatt. Aktiviteter som i företag enligt Carroll kan betraktas vara etiskt och filantropiskt ansvarstagande är snarare i Malmö stad att betrakta som lagstadgade. Malmö stad har ansvar över medlemmarna i kommunen och att de kan tillgodose sig deras lagstadgade rättigheter såsom skola och äldreomsorg. Om ett privat företag i sina aktiviteter främjar likvärdiga aktiviteter betraktas agerandet från Carrolls modell som ett filantropiskt ansvarstagande. Främjandet förväntas inte av den rådande kontexten och bidrar till samhällets välfärd varpå det är att betrakta som filantropiskt ansvarstagande (se fig. 6).

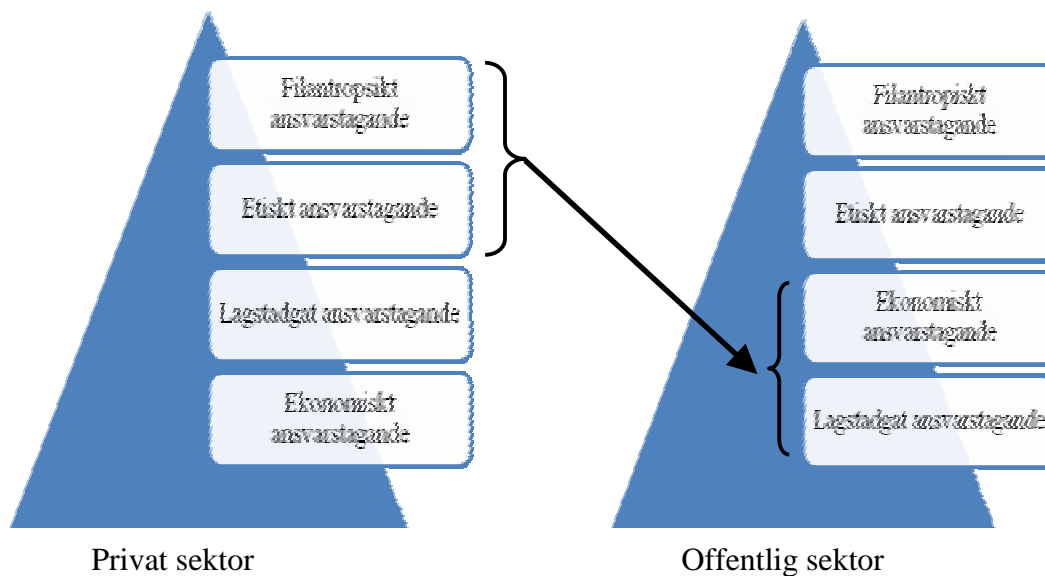

Fig 6. Skillnaden i ansvarstagande mellan privat och offentlig sektor.

Skillnaden mellan det privata och offentliga öppnar upp för en syn om att allt Malmö stad genomför i sin dagliga verksamhet är CSR utifrån den privata sektorns perspektiv. Carrolls CSR-modell utgår ifrån det privata företaget och kan inte appliceras på Malmö stad.

5 Resultat

Denna uppsats har som syfte att undersöka CSR-begreppets applicerbarhet på offentlig sektor via frågeställningen: i vilken mån kan CSR-begreppet appliceras på Malmö stads Fairtrade City arbete? För att besvara frågeställningen applicerades Carrolls syn på CSR och Freemans stakeholdermodell på Malmö stad och stadens Fairtrade Citys certifiering.

Malmö stad genomför genom Fairtrade City certifieringen ett flertal aktiviteter av olika karaktär som riktas mot följande stakeholders: politiker, medborgare, brukare, anställda, leverantörer, Fairtrade, NGO, stat, media, andra och näringsliv. Relationerna mellan Malmö stad och Malmö Fairtrade Citys stakeholders är ömsesidig. Samtliga stakeholders har en möjlighet att påverka och påverkas. Freemans modell innehåller en gränsdragning mellan interna och externa stakeholders. Mellan Malmö stad och de interna stakeholders råder en ömsesidig relation. Den ömsesidiga relationen återfinns dock även med de externa stakeholders i fallet Malmö stads Fairtrade City certifiering. Freemans stakeholdermodell har således tvingats att justerats för att kunna förklara relationerna. En gränsdragning mellan interna och externa stakeholders finns fortfarande i fallet Malmö stad men gränsdragningen är inte av en sådan strikt karaktär som Freeman framhåller. Interna stakeholders har en större möjlighet att påverka och påverkas av Malmö stad men analysen visar att påverkningen även finns hos de externa. Det tydligaste exemplet är till stakeholdern Fairtrade. Fairtrade är en extern stakeholder men som genom sin makt att antingen årligen återcertifiera Malmö stad eller återkalla certifieringen har en stor påverkan på Malmö stad.

Aktiviteter som genomförs via Malmö Fairtrade City antar i enlighet med Carrolls CSR-begrepp enligt analysen ett ekonomiskt, lagstadgat, etiskt och filantropiskt ansvarstagande. Detta konstaterade medför att det Malmö stad Fairtrade City genomför är CSR. Svaret på uppsatsen frågeställningen hade således kunnat vara: CSR-begreppet är applicerbart på Malmö stad. Carrolls modell medför dock en viss problematik i appliceringen. En problematik som omöjliggör ett sådant entydigt svar.

Carrolls CSR-modell vilar på ett ekonomiskt ansvarstagande. Definitionen på det ekonomiska ansvarstagandet utgår ifrån det privat företaget. Det privata företags ekonomiska ansvarstagande är att generera vinst till ägarna eller åtminstone ett noll resultat. Malmö stads ekonomiska och lagstadgade ansvarstagande kan inte skiljas åt. Malmö stad ska enligt lag existera. Det lagstadgade ansvarstagandet kräver ett ekonomiskt ansvarstagande för att kunna bedriva kommunal verksamhet och för att leverera nytta till medlemmarna i kommunen. Detta innebär att det lagstadgade ansvarstagandet är existensgrundande och inte det ekonomiska ansvarstagandet som Carroll framhåller. Det ekonomiska ansvarstagandet är snarare att betrakta som ett medel för att uppfylla de krav som lagen ställer på Malmö stad.

Det lagstadgade ansvarstagandet kan även hamna i konflikt med ett etiskt ansvarstagande. I fallet Malmö stad Fairtrade City certifieringen påvisar Malmö stad en medvetenhet om en möjlig konfliktgrund mellan lagen om offentlig upphandling och Fairtrade konsumtion. Carrolls modell saknar denna konflikt dimension. Det etiska och filantropiska ansvarstagandet kan förklara de aktiviteter som Malmö Fairtrade City genomför. Däremot kan det ekonomiska och lagstadgade ansvarstagandet inte användas för att förklara de aktiviteter som Malmö stad via Fairtrade City genomför. Företags främjanden mot verksamheter som enligt lag ska finnas i offentlig sektor kan enligt Carroll betraktas som etiskt och filantropiskt ansvarstagande. Inom offentlig sektor är verksamheterna lagstadgade och betraktas enligt Carroll som ett lagstadgat ansvarstagande. För att bedriva verksamheterna medger lagen att skatt kan uttas av medlemmarna. Malmö stad och i förlängningen Malmö Fairtrade City vilar inte på ett ekonomiskt ansvarstagande. Detta motiverar att Carrolls CSR-modell inte kan användas för att förklara Malmö stads Fairtrade arbete.

Analysen påvisar således att Fairtrade City-aktiviteterna som genomförs i Malmö stad kan betraktas som CSR då de antar ett socialt och miljömässigt ansvarstagande i sin karaktär men ovanstående presenterad problematik leder till följande svar på frågeställningen: CSR-begreppet är inte poängfullt att applicera på Malmö stad.

6 Diskussion

Uppsatsens resultat påvisar att CSR inte är poängfullt att applicera på Malmö stads Fairtrade City-certifierings och de aktiviteter som är kopplade dit. Resultatet påvisar dock att det etiska och filantropiska ansvarstagandet närvarar i Fairtrade City-arbetet. Närvaron av ett etiskt och filantropiskt ansvarstagande i Malmö stad samt tidigare forskares inkludering av offentlig sektor i CSR förbryllar och inspirerar i ett sökande. I kapitlet ska detta sökande utforskas för att försöka fånga essensen i CSR-begreppet som kan förklara Malmö stads Fairtrade City certifiering. För att kunna nå essensens bakom CSR-begreppet ställs uppsatsen inför ett vägval:

- CSR-begreppet justeras för att kunna förklara Malmö stads aktiviteter kopplade till Malmö Fairtrade City certifiering.
- Ett nytt begrepp konstrueras som förklarar Malmö stads aktiviteter kopplade till Malmö Fairtrade City certifiering.

Att justera CSR begreppet för att kunna förklara Malmö stads Fairtrade City certifiering medför två problem: begreppet corporate och att offentlig sektor inte återfinns som undersökningsobjekt i CSR-forskningsfältet.

Om begreppet corporate slås upp i en ordbok tydliggörs att begreppet är elastiskt. Begreppet kan åsyfta såväl företag, bolag som gemensam och kollektiv (Nordstedts ordbok 1994:112). Malmö stad är en gemenskap och ett kollektiv och kan således betraktas som corporate i en vidare mening. Däremot inom CSR-forskningsfältet återfinns inte offentlig sektor som ett undersökningsobjekt trots begreppsinkluderingen och som tidigare konstaterats i analys och resultat finns det en grundläggande struktur skillnad (Hoskin 2008:5). Detta innebär att en justering av begreppet kan få det svårt att etableras. Om en etablering inte kan komma till stånd urlakas justeringen och i förlängningen begreppet. För att undvika detta scenario skall ett nytt begrepp konstrueras som fångar de aktiviteter som genomförs i Malmö stad via Malmö Fairtrade City.

Den grundläggande divergensen mellan Malmö stad och privata företag bjuder in till ett sökande efter begrepp som fångar denna skillnad. Begreppet Public står i dikotomi till begreppet privat och det är framförallt privata företag som åsyftas i begreppet Corporate. Public betyder offentlig, allmän och statlig och fångar således i sin vanligaste mening offentlig sektor och i förlängningen Malmö stad (Nordstedts ordbok 1994:442). Corporate byts ut till Public men social responsibility bibehålls för att tydliggöra att det fortfarande är ett socialt och miljömässigt ansvarstagande som åsyftas.

6.1 Public Social Responsibility

I detta stycke skall inledningsvis Public Social Responsibility, PSR presenteras för att sedermera kopplas till Malmö stads Fairtrade City aktiviteter. PSR vilar på en frivillighetsgrund. Aktiviteter som kopplas till begreppet är således ett resultat av agerande på frivilligbasis. Däremot är inte allt som en aktör i offentlig sektor kan genomföra frivilligt PSR.

PSR är bestående av två delar: etiskt ansvarstagande och filantropiskt ansvarstagande. Ett etiskt ansvarstagande åsyftar det som förväntas i den rådande kontexten. Ett filantropiskt ansvarstagande representerar agerande som inte förväntas. Definitionerna av ett etiskt och filantropiskt ansvarstagande är tydligt inspirerade av Carroll. Carrolls definitionerna har bibehållits då uppsatsens analys påvisar att begreppsparet kan förklara de aktiviteter som Malmö stad tar sig an genom Malmö Fairtrade City (se avsnitt 4.2 *Är Malmö Fairtrade City, CSR?*). För att tydliggöra PSR skall en modell presenteras som återkopplar begreppet till Malmö stad Fairtrade City certifiering.

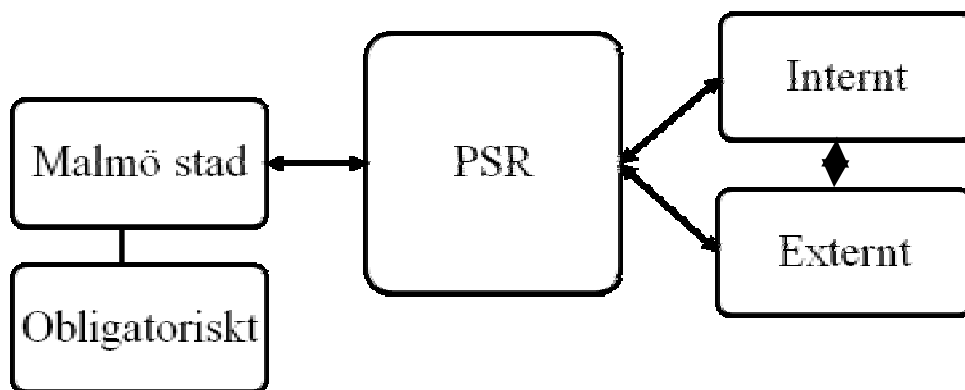

Fig.7 Public Social Responsibility i Malmö stads Fairtrade City certifiering.

Malmö stad intar rollen som offentlig sektor i PSR-modellen. Via Malmö stad ska modellen påvisa hur begreppet PSR kopplas till ett socialt och miljömässigt ansvarstagande för att förklara offentlig sektors agerande som går utöver direktiv och lagstiftning.

Malmö stads verksamheters aktiviteter kan delas in i två grupper: obligatoriskt och PSR. Obligatoriska aktiviteterna är de aktiviteter som staden enligt lag ska uppfylla. Till obligatoriska verksamheter och aktiviteterna i Malmö stad kan exempelvis vara skola, barnomsorg och äldreomsorg. I den obligatoriska sektionen ryms ett ekonomiskt och lagstadgat ansvarstagande. Det ekonomiska ansvarstagandet åsyftar de medel som finansierar verksamheten. Det lagstadgade ansvarstagandet berör ett agerande inom lagstiftningens ramar. Malmö stad har det lagstadgade kravet att tillhanda hålla medborgarna vissa verksamheter och tjänster. För att finansiera de lagstadgade kraven har Malmö enligt lag rätt att ta ut skatt. Sammanlänkningen mellan det ekonomiska och det lagstadgade motiverar att de inte ska särskiljas utan snarare betraktas som obligatoriskt. Den obligatoriska delen har en konstant relation till Malmö stad där det grundläggande för kommunens existens innefattas vilket förtydligas genom PSR-modellens sammanlänkning mellan Malmö stad och obligatoriskt.

Aktören bakom PSR har alltid en mottagare som påverkar och påverkas. För att tydliggöra att aktiviteterna inte genomförs i ett vakuum inkorporeras en medvetenhet om interna och externa stakeholders. Aspekten återfinns i modellen genom de ömsesidiga pilarna mellan Malmö stad, PSR, internt och externt. En intern stakeholder har en direkt relation till Malmö

stad exempelvis anställda. En extern stakeholder har också en relation till Malmö stad. Relationen är dock av indirekt karaktär. PSR-modellen möjliggör att en stakeholder kan anta rollen som intern stakeholder som extern. Modellen påvisar detta genom relationspilarna mellan intern och extern stakeholder.

Malmö Fairtrade City är ett exempel på hur PSR kan yttra sig. Malmö stad antar genom de aktiviteter och verksamheter som är kopplade till Malmö Fairtrade City ett etiskt och filantropiskt ansvarstagande (se avsnitt 4.2 *Är Malmö Fairtrade City, CSR?*). Aktiviteterna är etiska och filantropiska då det går utöver vad som obligatoriskt krävs av Malmö stad. Certifieringen är frivillig men med den följer kriterier som skall uppfyllas för att erhålla certifiering och även återcertifieras. Kriterierna representerar således det som förväntas och Malmö stads agerande utöver kriterierna är att betrakta som filantropiskt ansvarstagande. Som tidigare presenterats i avsnitt 4.2 *Är Malmö Fairtrade City, CSR?* genomför Malmö stad genom Malmö Fairtrade City aktiviteter som faller inom ramarna för ett etiskt och filantropiskt ansvarstagande. Aktiviteterna är frivilliga men krävs för återcertifiering. Detta medför att de aktiviteter som genomförs inom ramen för Malmö Fairtrade City är att betrakta som PSR.

Aktiviteterna som genomförs via Malmö Fairtrade City riktas mot stakeholders. I fallet med Malmö Fairtrade City har följande stakeholders lokaliserats: politiker, medborgare, brukare, anställda, leverantörer (interna stakeholders), Fairtrade, NGO, stat, media, andra och näringsliv (externa stakeholders) (se avsnitt 4.1 *Malmö stad Fairtrade City-aktiviteter*). Stakeholder Fairtrade samarbetar med Malmö stad för att påverka de övriga stakeholders både internt och externt med aktiviteter och information. Stakeholders påverkas och påverkar Malmö stad genom exempelvis förändrat konsumtionsbeteende. PSR-modellen tydliggör de ömsesidiga relationerna mellan Malmö stad och stakeholders. Modellen påvisar även att i Malmö stad är gränsdragningen mellan intern och extern stakeholder inte given. En individ kan vara anställd i Malmö stad och samtidigt frilansa som journalist i det privata näringslivet. Individen besitter således två stakeholderpositioner, en intern och en extern.

PSR-Modellen lyfter fram konstanta relationen till det obligatoriska som Malmö stad innehar genom sin lagstegade existensgrund och möjlighet till uttaga skatt för att bedriva verksamhet. I fallet med Malmö Fairtrade City påvisas att det mellan det obligatoriska och PSR finns grund till en möjlig konflikt. I fig. 7, *Public Social Responsibility i Malmö stads Fairtrade*

City certifiering, tydliggörs konfliktgrunden genom särskiljandet av PSR och det obligatoriska. Det obligatoriska kan begränsa Malmö stads PSRs utformning. Ett exempel på detta är en, till och med delvis konsumtion av Fairtrade-certifierade varor kan strida mot lag om offentlig upphandling. I Malmö stads Fairtrade City-certifiering har denna möjliga konfliktgrund resulterat i att upphandlingarna har tvingats vara juridiskt genomtänkta för att inte utestänga aktörer i anbuden.

PSR begreppet är utformad för att förklara Malmö stad Fairtrade City certifiering. Begreppet betonar att etiska och filantropiska ansvarstaganden är frivilliga och vilar på en obligatorisk grund. PSR-modellen belyser att etiska och filantropiska ansvarstaganden har mottagare. Mottagarna kan befinna sig internt som externt och har möjlighet att påverka PSR aktiviteternas utformning. För att etablera begreppsutvecklingen som har genomförts i fallet Malmö stad Fairtrade City krävs vidare forskning där begreppet appliceras på andra aktörer i offentlig sektor.

7 Sammanfattning

Inom CSR-forskningsfältet lyser offentlig sektor som analysobjekt med sin frånvaro. Trots frånvaron framhålls att offentlig sektor bör inkluderas i forskningsfältet. Denna uppsats har som ambition att sprida ljus över detta sedan tidigare negligerade område. Malmö stad certifierades 2006 och blev Sveriges första Fairtrade City. Certifieringen innebar att Malmö stad förenade sig till organisationen Fairtrade och deras kriterier till certifiering. I och med Fairtrade City certifieringen ska Malmö stad i sin dagliga verksamhet sträva efter en etisk konsumtion och sprida information om Fairtrade.

För att undersöka Malmö stad Fairtrade City appliceras Carrolls CSR-begrepp och Freemans stakeholderteori. Appliceringen resulterar i en prövning av Malmö stads Fairtrade arbete – är det CSR? Analysen resulterar i en kartläggning av Malmö Fairtrade City aktiviteter och mot vem de riktas mot. Kartläggningen tydliggör att Malmö stad i Fairtrade arbetet innehar följande stakeholders: politiker, medborgare, brukare, anställda, leverantörer, Fairtrade, NGO, stat, media, andra och näringsliv. Analysen påvisar att Carrolls CSR-begrepp inte kan appliceras på Malmö stad. Carrolls utgångspunkt i sin syn på CSR fokuserar på det privata företaget. Det privata företags grundläggande struktur är väsenskiilt i relation till Malmö stad och divergens kan inte överbryggas.

Att offentlig sektor inom CSR-forskningsfältet har lyfts fram som ett möjligt undersökningsobjekt inspirerade till att finna nya vägar för att förklara det är arbete som genomfördes i Fairtrade Citys namn i Malmö stad. Resultatet av denna inspiration blev begreppet Public Social Responsibility, PSR. Begreppet är utformat för att klarlägga Malmö stad Fairtrade City-certifiering och möter den problematik som CSR begreppet stötte på i fallet. Begreppsutvecklingar är utformad utifrån berört fall och uppsatsen avslutas med en inbjudan till vidare forskning inom ämnet för att undersöka PSR-begreppets applicerbarhet på andra aktörer inom offentlig sektor.

8 Källförteckning

Albareda et. al. 2007. *Public Policies on Corporate Social Responsibility: The Role of Governments in Europe*. Journal of Business Ethics. Vol. 74, nr 4 Sid. 391-407.

Carroll, Archie 1991. *The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational Stakeholders*. Business Horizons. Vol. 34, nr 4, sid. 39-48.

Castaldo et. al. 2008. *The Missing Link Between Corporate Social Responsibility and Consumer Trust: The Case of Fair Trade Products*. Journal of Business Ethics. Vol. 84, nr 1, sid. 1-15.

Fassin, Yves 2009. *The Stakeholder Model Refined*. Journal of Business Ethics. Vol. 84, nr 1, sid. 113-135.

Franketal, P 2001. *Corporate Social Responsibility – a PR Invention?* Corporate Communications: an International Journal. Vol. 6 nr. 1 sid. 18-23.

Freeman et. al. 2004. *Stakeholder Theory and “The Corporate Objective Revisted”*. Organization Science informs. Vol. 15 nr. 3, sid. 364-369.

Friedman, Milton 1970. *The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits*. The New York Time Magazine. 13 September.

Hansson, Niklas 2008. *Borås Fairtrade City: en stad som märks*. Göteborg: Centrum för konsumentvetenskap, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet.

Hoskins, Tony 2008. *Corporate Social Responsibility Handbok – CSR and Non-financial Reporting for Business*. London: ICSA information & Training Ltd.

Jamali, Dina 2008. *A Stakeholder Approach to Corporate Social Responsibility: A Fresh Perspective into Theory and Practice*. Journal of Business Ethics. Vol. 82, nr 1, sid. 213-231.

Jutterström, Mats 2006. *Corporate Social Responsibility – the Supply side of CSR-standards*. Handelshögskolan Stockholm: Stockholm.

Lauring, Jakob & Thomsen, Christa 2008. *Ideals and practices in CSR identity making: the case of equal opportunities*. Employee Relations. Vol. 31, nr 1, sid. 25-38.

Lind, Marcus 2008. *Kommunen som möjliggörare steg 2 – Malmö kommun*. Trygghetsfonden och VINNOVA:s förstudie. Dalarnas: forskningsråd, Falun.

Micheletti, Michele 2003. *Political Virtue and Shopping – Individuals, Consumerism, and Collective Action*. Palgrave: New York.

Moon, Jeremy 2002. *The Social Responsibility of Business and New Governance*. Government and Opposition. Vol. 37, nr 3, sid. 385-408.

Nordstedts ordbok 1994. *Engelska-svenska / Svenska-engelska* Stockholm: Nordstedts.

Strömberg, Håkan & Bengt Lundell 2008. *Allmän förvaltningsrätt*. Liber: Malmö.

8.1 Elektroniska källor

2007 – Redovisning till föreningen för Rättvisemärkt:

http://www.malmo.se/download/18.40d4b5361132df5496380004506/Redovisning07_fairtrade.pdf datum: 2009-05-24

2008 – Redovisning till föreningen för Rättvisemärkt: Malmö Fairtrade City:

http://www.malmo.se/download/18.2ec2683b119e185b0f0800077663/FC_redovisning08.pdf datum: 2009-05-24

Antal anställda i Malmö stad:

<http://www.malmo.se/servicemeny/forvaltningarbolog/jobbahososs/personalfakta.4.33aee30d103b8f15916800011292.html> datum: 2009-05-26

European commission *Green Paper*:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2001:0366:FIN:EN:PDF>
datum: 2009-05-26

Freeman et. al. 2006. *Company Stakeholder Responsibility: a New Approach to CSR*.

<http://www.corporate-ethics.org/pdf/csr.pdf> datum: 2009-05-25

Kriterier för Fairtrade:

<http://www.rattvisemarkt.se/cldoc/18.htm> datum: 2009-05-26

Kriterier för Fairtrade City:

www.rattvisemarkt.se/cldoc/407.htm. datum: 2009-05-26

Malmö Fairtrade City redovisning helår 2008:

<http://www.malmo.se/download/18.730db38611fa2bcb36c800012716/Malm%C3%B6+Fairtrade+City+redovisning+siffror+2008.pdf> datum: 2009-05-26

Sveriges Fairtrade Citys:

www.rattvisemarkt.se/cldoc/409.htm datum: 2009-05-26

Sveriges första Fairtrade City:

<http://www.malmo.se/miljohalsa/arbeteforhallbarutveckling/malmofairtradecity.4.39883b08111997b0eac800012214.html> datum: 2009-05-26

Vad är Rättvisemärkt:

<http://www.rattvisemarkt.se/cldoc/593.htm#> datum: 2009-05-26

Verksamhetsplan 2009 Malmö Fairtrade City:

<http://www.malmo.se/download/18.3ce4ae6a11e2a8ab190800075201/Malm%C3%B6+Fairtrade+City+VP+2009.pdf> datum: 2009-05-24